

WERK-VELD-WERK

NA TIEN JAAR NEMEN FOUNDING FATHERS LEO LINNARTZ EN ROELAND VERMEULEN AFSCHIED ALS STUWENDE KRACHT VAN HET WOLVENMELDPUNT. REDEN GENOEG VOOR EEN INTERVIEW IN ZOOGDIER.

Leo (l) en Roeland (r) in 2022.
Foto Esther Linnartz-Nieuwdorp

VERSPREIDINGSONDERZOEK WOLVEN

Het succes van het Wolvenmeldpunt

TEKST BEN VAN DEN HORN

Wie zijn jullie en wat doen jullie?

Leo: Ik ben ecooloog bij ARK-natuurontwikkeling en begrazings- en inmiddels ook predatie-expert en geïnteresseerd in de interactie tussen landschap, herbivoren en predatoren. Deze interactie geeft ruimte voor een biodivers en rijk ecosysteem. De mens zet pas recent de natuur naar zijn hand en miljoenen jaren lang deed de natuur dat zelf. Dat interesseert mij enorm.

Roeland: Ik ben directeur-bestuurder van FREE Nature (Foundation for Restoring European Ecosystems), dat zich bezighoudt met begrazing van natuurgebieden. In 2007 is FREE afgesplitst van ARK en bezig met interactie dier-landschap in den brede. Ik adviseerde toen nog op dit domein. Vanaf 2007 zijn Leo en ik in het wolvendossier gedoken. We blijven elkaar constant tegenkomen.

Hoe zijn jullie ertoe gekomen om een Wolvenmeldpunt op te zetten?

Roeland: Het Wolvenmeldpunt is nooit een doel op zich geweest. In 2007 droomden we van mooie landschappen, waar de wolf van oudsher deel van is. Uit ons onderzoek bleek dat de wolf in Europa in opmars was. We ontdekten dat de wolf uit zichzelf naar Nederland zou komen en dat wolvenvoorlichting enorm belangrijk zou worden. We hebben een samenwerkingsverband Wolven in Nederland gevormd om de maat-

▲ Leo Linnartz op 3 april 2009 tijdens de Wolvendag In de Blauwe Kamer mede georganiseerd door FREE en Ark.
Foto Herman de Jongh

schappij voor te lichten over de betekenis van de wolf, vooruitlopend op vestiging in Nederland.

Leo: We wilden weten waar ze zaten en hoe snel ze zouden komen. Een meldpunt was een enorme kans, iedereen ziet iets en gevalideerde publiekswaarnemingen

Leo: 'De wolf is er echt, ook al zijn er nog werelden te winnen. Ik wil mijn energie geven aan andere zaken in de natuur. Het Wolvenmeldpunt is bij de Zoogdiervereniging in goede handen. Ik ga nu graag weer nieuwe uitdagingen aan.'

leveren veel meer op dan een paar experts die krampachtig onderzoek doen naar een beest dat zich verstopt en dat ze niet te zien krijgen. Onderzoek kan eigenlijk alleen als de wolf een territorium heeft. De meeste waarnemingen worden gewoon door het publiek gedaan. De eerste exemplaren die zich vestigen zijn zwervende jonge dieren die de roedel verlaten hebben en grote afstanden afleggen. Die zijn niet zomaar te volgen met gestructureerd onderzoek.

Wat is er bereikt met het Wolvenmeldpunt?

Leo: Leuk zijn de opgestuurde foto's uit de beginjaren. Poedels, katten en allerlei rassen honden. De meest serieuze waren van wolfshonden, die een flink wolfachtig uiterlijk hebben. Gaandeweg leer je de verschillen steeds beter kennen. Ook toen er al wat wolven in Nederland rondliepen viel ons op dat er nog steeds veel foto's binnenkwamen. Tien procent van die foto's was daadwerkelijk wolf. Daar verwijs ik nog steeds naar bij stellige beweringen van een wolvenwaarneming zonder fotobewijs. Negentig procent zit er statistisch gezien naast. Erg interessant. Wat we echt

hebben bereikt met het Wolvenmeldpunt is dat honderden mensen waarnemingen instuurden. Het Wolvenmeldpunt heeft zo geweldig meegeholpen bij het enthousiasmeren van het publiek voor de wolf. En met het samen kijken naar foto's met de argumenten waarom het dier op de foto wel of geen wolf is, hebben we ook ontzettend veel lol gehad. En tegelijkertijd is er goed zicht op wat er aan wolven binnenkomt in Nederland.

Roeland: De meldingen laten ook zien dat men betrokken is, soms positief, soms wat meer argwanend. Men is ermee bezig, voor of tegen. Veel mensen zijn in de zevende hemel, als ze denken een wolf gezien te hebben. Het is erg mooi om ook de beleving van de mensen daarachter te horen.

Waarom gaan jullie stoppen bij het Wolvenmeldpunt?

Roeland: Twee redenen: de wolf is er echt, ook al zijn er nog werelden te winnen. Ik wil mijn energie geven aan andere zaken in de natuur. Het Wolvenmeldpunt is bij de Zoogdiervereniging in goede handen. Ik ga nu graag weer nieuwe uitdagingen aan.

Leo: Ik start graag dingen op en als het loopt, begin ik graag weer aan iets nieuws. Er zijn nu veel enthousiaste vrijwilligers die blijven bouwen. Ik blijf het wel leuk vinden om zo af en toe wolvenfoto's te valideren.

Welke risico's zien jullie voor de acceptatie van de wolf in Nederland?

Leo: De pers is sensatiebelust. Clickbaits in de kop trekken aandacht, maar dekken niet de lading van het artikel. Dat is spijtig, want een genuanceerd beeld is belangrijk. Er wordt te weinig journalistiek onderzoek gedaan. Ongebalanceerde verhalen worden klakkeloos overgenomen, feitelijkheden zijn nauwelijks zichtbaar.

◀ Eén van de brainstormtafels tijdens de Wolvendag.
Foto Herman de Jongh

Roeland: 'Het gaat mij eigenlijk niet zo om de soort, maar om het functioneren van het systeem, de autonomie van het systeem. Daar spelen veel processen een rol in. De soort is niet het doel, maar het werkende systeem.'

Roeland: Eens, wij hebben altijd gezegd dat we een eerlijk verhaal moeten vertellen. Ook al zijn Leo en ik allebei voorstander van die wolf, onze rol was het voorbereiden van de komst van de wolf en dan durf je de scherpe negatieve kanten ook te benoemen. Open, eerlijk en op de feiten.

Welke kansen zijn er om de acceptatie van de wolf bij diverse partijen te vergroten?

Leo: We moeten veel en eerlijk communiceren. Laatst werd een koe aangevallen en verwond, hetgeen meteen aan de wolf werd toegerekend. Uit de oppervlakkige verwondingen zag ik gelijk dat het een grote hond kon zijn geweest. Het moest en zou echter een wolf zijn. Op de koe werd honden-DNA aangetroffen. De pers schreef 'wolf is wel mogelijk' in plaats van 'wolf niet aangetoond, hond wel'. De boeren wilden de waarheid niet horen, men vond dat het een wolf moest zijn.

Roeland: Eens, nu de wolf zich vestigt moeten we vooral ook de mooie verhalen vertellen. Op de Veluwe zijn veel natuurfotografen die de mooiste beelden vastleggen. Dat is ideaal materiaal om te laten zien. Zo'n waarneming kan iedereen doen, dit zorgt voor draagkracht voor de wolf.

Leo: Laat wolventoerisme ontstaan en creëer werkgelegenheid. Maak heldere afspraken met bedrijven die safari's organiseren. Dat is meer waard dan een wolf die helemaal niets brengt.

Roeland: De wolf heeft het naar zijn zin hier en laat de mensen maar genieten. Verstoor hem daarbij niet door zijn hele leefgebied plat te lopen.

Door welke opgedane kennis bij het Wolvenmeldpunt zijn jullie echt verrast?

Roeland: De snelheid van de eerste vestiging op de Veluwe. We hadden wel verwacht dat er nu wel een paartje wolven zou zitten, maar eerste vestiging ging veel sneller dan verwacht.

Leo: Dat klopt, vanaf medio 2017 ging de knop om en was er geheel onverwachts geen week meer zonder wolf in Nederland. Na de eerste wolf volgden snel nummer twee, drie, vier, vijf en zes, een grote verrassing. Wat ik wel voor mogelijk hield, was dat de wolven al lang op de Veluwe gezeten zouden hebben voor de eerste bewijzen kwamen.

Roeland: Een mooie anekdote van het allereerste uur. Wij gingen kennis halen en kampeerden ergens in Oost-Duitsland. Na aankomst op de camping hoorden we 's avonds in de verte wolvengehuil. De volgende dag meldden wij dat aan de Duitse wolvenexperts, die zeiden dat dat helemaal niet kon omdat daar nog geen wolven zaten. Een maand later kregen we bericht dat ze na onze melding op die plek fotovallen hadden gezet, die al snel ramvol stonden met wolven en zelfs welpen. Er bleek tegen alle verwachtingen in een vijfde roedel te leven.

Roeland: Dat was een leuke verrassing voor ons. In Nederland hadden we ook verwacht dat ze ergens zouden kunnen zitten. We hadden vanaf het begin een website om waarnemingen te melden. We waren er beducht op dat de wolf zou kunnen komen, en hebben een goed beeld gehad van hoe de vestiging hier is verlopen.

Leo: In het begin hebben we wel wat meldingen gemist vanuit de schapenhouders. Daar werd een paar jaar voor de komst van de eerste officiële wolf geklaagd dat honden de laatste tijd zo veel schapen doodden. Destijds gingen de schapenhouders ervan uit dat hier geen wolven zaten en werd er niet op getest. Achteraf bezien zou dit zomaar het allereerste begin van het bezoek van wolven aan Nederland geweest kunnen zijn. Ze komen stilletjes en ze gaan stilletjes. En omdat er geen DNA-samples werden genomen viel het ook verder niet op. En ja, er zijn ook veel honden die schapen doden en het kaf van het koren scheiden is niet heel gemakkelijk.

▲ Roeland Vermeulen op de wolvendag in de Blauwe Kamer.
Foto Herman de Jongh

Blijven jullie je met zoogdieren/roofdieren in Nederland bezighouden?

Leo: Ja, want het is mijn lust en mijn leven. Naast de wolf ben ik met de wisent bezig, met de eland en ook met de kroeskoppelikaan. Ik blijf me voor de natuur inzetten en grote zoogdieren en roofdieren zijn daar zeker onderdeel van.

Roeland: Het gaat mij eigenlijk niet zo om de soort, maar om het functioneren van het systeem, de autonomie van het systeem. Daar spelen veel processen een rol in. Abiotische processen en vooral ook biotische processen, die mij boeien. De soort is niet het doel, maar het werkende systeem.

Leo: Hoewel we na tien jaar afscheid nemen van het Wolvenmeldpunt blijft de soort je natuurlijk altijd wel prikkelen. Dus als er waarnemingen bij mij in de buurt zijn, blijf ik ze gewoon lekker beoordelen en doorsturen naar het Wolvenmeldpunt. We nemen afscheid van het meldpunt, maar geen afscheid van de wolf.

Roeland: Hoe kunnen we samenleven met die wolf? Daar ligt een hele mooie uitdaging voor de toekomst, voor iedereen die ermee bezig is. Ik ben ervan overtuigd dat het kan, maar er zijn nog wel stappen te zetten.

